

Glavna česka učiteljska skupščina v Pragi.

(Dalje.)

2. Ljudski in meščanski učitelji naj bi bili zastopani po vseh šolskih svétih; a) v krajnem šolskem svétu po upravitelju ali ravnatelju krajne šole; b) v okrajnem šolskem svétu po treh članih, kateri se na učiteljskej skupščini izvolijo, in to v tem smislu, da sta dva člana voljena iz ljudskih, jeden pa iz meščanskih učiteljev; učiteljem na učiteljskih naj se tu ne pripozná volilna pravica.

3. Za okrajne šolske nadzornike naj se imenujejo a) za ljudske šole samó ljudski učitelji; b) za meščanske šole samó učitelji na meščanskih šolah; c) vsak šolski nadzornik ima dolžnost o nadzorovanji šole spisati zapisnik, katerega mora ob enem podpisati tudi dotični učitelj. Ta zapisnik naj mu bode za podlogo, kadar izrazuje svojo sodbo o sposobnosti učitelja pred šolsko upravo.

Drugi dan skupščine dné 10. meseca avgusta.

Ko je predsednik gosp. Josip Král odprl skupščino ob $\frac{1}{4}$ 3. uri popóludne, pozdravil je najpred gosp. M. Kobali, tajnik hrv. ped. - književnega zbora, v imenu Hrvatov vse navzoče učitelje in učiteljice s pristrénnimi besedami, rekoč, da je prava bratska ljubezen tudi hrvatske učitelje in učiteljice pripeljala do lepe „Zlate Prage“ k modrej Voltavi, da se upoznajo s svojimi daljnimi tovariši v lepej Českej deželi. Njegovemu pozdravu so sledili navdušeni „Na zdar!“ in „Živio-klici“. — Predsednik na to obznani, da se Hrvatje denšnjega zborovanja ne morejo udeležiti, ker želé obiskati Maškov grob na Višegradskem pokopališči in mu tam položiti venec.

Na dnevnem redu je bilo potem vprašanje: kako naj se preustrojijo učiteljska izobraževališča (preparandije) in preizkušnje učiteljske sposobnosti. Prvi o tej zadevi je govoril kot poročevalec g. Jos. Růžička, ravnatelj meščanske šole iz Vinohrada. Rekel je, da slavno ministerstvo za uk in bogočastje namerava uvesti nekoliko izprememb gledé učiteljskih izobraževališč in preizkušenj učiteljske sposobnosti, zatorej je dolžnost učiteljske skupščine, da tudi ona pové o tem svoje mnenje.

V prvej vrsti, pravi govornik, potrebno je, da se na učiteljskih (preparandijah), v katerih se izobrazujejo ljudski učitelji, imenujejo zgolj taki možjé za glavne učitelje, kateri so nekaj tudi sami podučevali v ljudskih šolah. Njemu se ne zdi primerno, da bi mogel človek, kateri ne pozná iz lastne skušnje otročje narave in otročjih navad, odgajati učitelje za nežno mladino. Ta važna, zeló važna naloga ne bi se smela dajati profesorjem iz srednjih šol, kajti velika je razlika podučevati otroke v starosti od 6 do 8 let in pa dečke, ki so užé dovršili 10. leto svoje starosti. On navaja nekega profesorja, ki je postavši šolski nadzornik, sam priznal in rekel: „Jaz sem še začetnik v ljudskem šolstvu, ali nadejam se, da mi bode v teku dveh do treh let mogoče v pravem smislu nadzorovati ljudske šole.“ Dalje pravi govornik, da on s tem nikakor ne želi dokazati, da bi ravno ljudski učitelji morali biti glavni učitelji na učiteljskih izobraževališčih, ker on rad pripoznava, da to more biti tudi profesor iz srednjih šol, ako je le užé poprej sam poučeval na kakej ljudskej šoli in si ondi pridobil potrebne izkušnje in sposobnost za poučevanje in vzgojo nežne šolske mladine. To je posebno dandanes léhko mogoče, ker so srednje šole večkrat prenapolnjene s šolsko mladino. Neprimerno je dalje tudi to, da se v novejšej dóbi na učiteljskih toliko suplentov nastavlja. Suplent, ki je stoprav začetnik v šolstvu, naj bi podučeval učiteljske pripravnike v metodiki, katere si še sam ni prisvojil. Iz vsega tega se vidi, da se preveč pozornosti daje teoretičnim naukom. Namesto da bi

se razlagal kak sestavek iz šolske knjige za učence, gleda se pri poučevanju na učiteljskih bolj na specialno geografijo in višjo matematiko. S tem pa nikakor ne mislim, da bi se morali predpisani učni predmeti skrajšati na *minimum*, ampak pokazal sem le potrebo, da bi se morali pripravniki poučevati temeljito v tem, kar jim bode v največjo korist, kadar nastopijo kot samostalni učitelji nežne šolske mladine.

Dalje kaže govornik v kratkem načrtu pregled, kako naj bi se pripravniki pripravljali, da se v 4 letih usposobijo za učiteljski poklic. Ker je obče znano, da je prvi razred, kjer so najmanjši otroci, najtežji, zato se pripravniki vadijo po največ samo v tem razredu, a drugi se zanemarijo. Ako ima učiteljske 4 oddelke, s katerimi je združena tudi štirirazredna vadbica, naj bi se vsak odderek temeljito seznanil z metodo in učno stvarino vsakega razreda posebej tako, da bi za 4 leta poznali učiteljski pripravniki vse štiri razrede. Da se pa to doseže, naj bi prvoletniki obračali vso svojo pozornost na 4 razred (kot najlažji), drugoletniki na 3. razred i. t. d. Tudi hospitacije naj bi bile pogostejše.

Govorilo se je tudi o tem, bi li ne bilo uspešno, da se ustrojé pripravniki tečaji s tremi oddelki za učitelje na kmetih, a za učitelje po mestih pripravni tečaji s štirimi oddelki. Govornik misli, da bi bila velika napaka, ako bi se kaj takega ustanovilo. Naposled bi nastalo nesporazumljenje in sovraštvo med učitelji na kmetih in onimi, ki so po mestih, a takih žalostnih prikazni imamo med učiteljstvom užé zdaj zadosti. Reklo se je, da učiteljem na kmetih ni treba toliko priprave za učiteljski stan, kakor onim, ki služijo po mestih. A jaz iz svojega stališča se s to izjavo nikakor ne ujemam. Selski učitelj poučuje največ v jednorazrednici ter mora svojim učencem v enem letu podati vse ono, za kar ima drugi učitelj časa 3—4 ali še celo 5 let, zato je treba po govornikovem mnenju ravno selskim učiteljem mnogo več znanja in sposobnosti. Vrhu tega je treba še to pomisliti, da je učitelj po manjših vaséh jedina osoba, katera razen šolske mladine poučuje tudi priprosti narod, ter tako širi mej narodom potrebno omiko. Zaradi tega bi morali ravno taki učitelji, ki živé med priprostim narodom, biti tembolj in vsestransko izobraženi, da bi ne dajali narodu napačnih in krivih naukov.

Potem preide govornik na preizkušnje učiteljske sposobnosti ter pravi v daljšem govoru nekako tako-le: Ko je učiteljski pripravnik, zvršivši preparandijo, napravil preizkušnjo zrelosti, pri katerej je bil izprašan iz vseh mogočih predmetov, mora se po dve ali triletni praksi zopet povrniti na preizkušnjo učiteljske sposobnosti, kjer ga zopet óne iste stvari izprašujejo. Čim je drugič ta teoretična preizkušnja? Po govornikovem mnenju je ta preizkušnja popolnem nepotrebna, kajti, ako bi ta preizkušnja imela pokazati, da se učiteljski pripravnik v omenjeni dobi ni zanemaril, moral bi dosledno to preizkušnjo vsaki dve leti ponavljati. Treba je pa tudi pomisliti, da je to šoli na veliko kvaro, ker učiteljski pripravnik, čegar bodočnost je odvisna od preizkušnje za učiteljsko sposobnost, zanemarija skozi dve ali še celo tri leta ljudsko šolo izgovarjajoč se s tem, da se mora pripravljati za preizkušnjo. Zatorej priporoča govornik, naj bi bila preizkušnja za učiteljsko sposobnost povsem praktična. Učiteljski pripravnik bi na ta način bil primoran, ne samo, da bi šole ne zanemarjal, temveč da bi se ž njo kolikor najbolj mogoče ukvarjal, kajti kolikor večja marljivost in pridnost v šoli, toliko boljša priprava bi mu bila to za njegovo preizkušnjo. A ne samo to, on bi tudi pridnejše prebiral pedagoške in didaktično-metodične sestavke, obiskoval bi pridnejše učiteljska zborovanja itd., ker bi mu vse to olajšalo preizkušnjo učiteljske sposobnosti.

(Dalje prihodnjič.)